

Сенату Универзитета уметности у Београду
Косанчићев венац 29, Београд
Наставно-уметничко-научном већу
Факултета музичке уметности
Краља Милана 50, Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

*Дефинисање и примена модела самостално вођеног вежбања на примеру
инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте*
Кандидаткиње спец. Наталије Јовић

На предлог Катедре за солфеђо и музичку педагогију, Наставно-уметничко-научно веће Факултета музичке уметности у Београду је, на седници одржаној 2. новембра 2020. године, донело одлуку о именовању Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње спец. Наталије Јовић, под насловом *Дефинисање и примена модела самостално вођеног вежбања на примеру инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте*, у следећем саставу:

др МИЛЕНА ПЕТРОВИЋ, редовни професор на Факултету музичке уметности, ментор,
др СЛАВИЦА СТЕФАНОВИЋ, доцент на Факултету музичке уметности, председник Комисије,
др НАДА О'БРАЈАН, доцент на Факултету музичке уметности,
др. ум. ГОРАН МАРИНКОВИЋ, редовни професор на Факултету музичке уметности,
др ЈЕЛЕНА БЕОЧАНИН, ванредни професор на Филолошко уметничком факултету у Крагујевцу

Чланови именоване Комисије су прочитали докторску дисертацију и сагласни су да се одржи њена јавна одбрана. У складу са тим, написан је Извештај комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, који садржи: уводно образложење (укључујући хронологију пријаве и израде дисертације), биографију и библиографију кандидата, детаљну анализу дисертације, оцену остварених резултата (образложење доприноса науци), критички осврт (са питањима за дискусију), као и закључак Комисије.

Уводно образложење – хронологија пријаве и израде дисертације

НАТАЛИЈА ЈОВИЋ пријавила је тему ДД бр-02-14-11/16 од 30. јуна 2016. године под називом: „САМОРЕГУЛИСАНО ВЕЖБАЊЕ ИНСТРУКТИВНЕ ЛИТЕРАТУРЕ ЗА ДРВЕНЕ ДУВАЧЕ: ТЕОРИЈА, ПРАКСА, ИСХОДИ“.

На основу предлога катедре бр. 01-2149/16 од 7.9.2016. године, Веће Факултета на седници од 7. септембра 2016. године донело је Одлуку бр. 01-2185/16 од 8. септембра 2016. године о именовању Комисије за оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације у саставу: др БЛАНКА БОГУНОВИЋ, ред. проф., др МИЛЕНА ПЕТРОВИЋ, ванр. проф., и др СЛАВИЦА ШЕВКУШИЋ, виши научни сарадник Института за педагошка истраживања у Београду.

Комисија је доставила Већу Факултета за седницу од 7. децембра 2016. године Извештај бр. 01-3250/16 од 2. децембра 2016. године.

Веће Факултета није усвојило Извештај и сугерисало је студенткињи да преформулише назив теме и да за ментора предложи професора који се налази на листи ментора на студијском програму Науке о музичкој уметности – модул Музичка педагогија (допис бр. 01-3351/2-16 од 13. децембра 2016. године).

НАТАЛИЈА ЈОВИЋ пријавила је измењену тему ДД бр. 02-14-8/17 од 7. априла 2017. године под називом: „ДЕФИНИСАЊЕ И ПРИМЕНА МОДЕЛА САМОСТАЛНО ВОЂЕНОГ ВЕЖБАЊА НА ПРИМЕРУ ИНСТРУКТИВНЕ ЛИТЕРАТУРЕ/ЕТИДА ЗА ДРВЕНЕ ДУВАЧКЕ ИНСТРУМЕНТЕ“.

На основу предлога катедре бр. 01-877/17 од 10.4.2017. године, Веће Факултета на седници од 12. априла 2017. године донело је Одлуку бр. 01-920/17 од 13. априла 2017. године о именовању Комисије за оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације у саставу: др МИЛЕНА ПЕТРОВИЋ, ванр. проф., др ДРАГОЉУБ ШОБАЈИЋ, ред. проф., и др ЈЕЛЕНА БЕОЧАНИН, доцент на ФИЛУМ-у у Крагујевцу.

Веће Факултета на седници од 7. јуна 2017. године утврдило је предлог одлуке бр. 01-1292/17 од 8. јуна 2017. године о усвајању Извештаја бр. 01-1275/17 од 6. јуна 2017. године Комисије за оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације.

Сенат УУ на седници од 29. јуна 2017. године донео је одлуку бр. 7/371 од 3. јула 2017. године (наш бр. 01-1615/17 од 5. јула 2017. године) о одобравању рада на изради ДД и именовању др Милене Петровић, ванр. проф. за ментора и др Драгољуба Шобајића, ред. проф. за коментора.

Биографија кандидата

Наталија Јовић (1979) је основно и средње музичко образовање стекла у Музичкој школи „Живорад Грбић“ у Ваљеву, инструментални одсек – флаута, у класи проф. мр Миомира Симоновића. Током школовања учествовала је и освајала награде на републичким и међународним такмичењима (две прве, две друге и две треће награде). На Факултету музичке уметности у Београду на Катедри за дувачке инструменте дипломирала је 2004. године у класи професора Љубише Јовановића. Похађала је мајсторске курсеве код професора Тахира Куленовића, Јаноша Балинта (Janos Balint), Лауре Леваи Аксин, Карлоса Брунела (Carlos Bruneel). Усавршавала се и стекла међународни сертификат наставника Александер технике у Будимпешти. Њен стручни рад са музичким извођачима, у виду менторства, подржавају Јудит Клејман (Judith Kleinman) и Питер Букук (Peter BUCKOKE), редовни професори контрабаса и

Александер технике на Краљевском колеџу у Лондону (Royal college of Art, London) код којих се усавршавала 2013. и 2016. године.

По завршетку студија запослила се са пуним радним временом као наставник флауте у Музичкој школи „Марко Тајчевић“ у Лазаревцу. Педагошким радом се бави од 2004. године и са ученицима постиже запажене резултате на републичким и међународним такмичењима (Сусрети флаутиста „Тахир Куленовић“; такмичење „Даворин Јенко“; такмичење дрвених дувачких инструмената Пожаревац). Четири ђака генерације у школи (три из основне и један из средње школе) била су из њене класе. Свој педагошки рад стално унапређује стручним усавршавањем у области музичке педагогије.

У периоду између 2008-2014. године Наталија Јовић је као аутор/коаутор и реализатор одржала осамнаест семинара стручног усавршавања наставника који су били одобрени и сертификовани од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ), Министарства просвете, науке и спорта: „Примена Александерове технике у настави инструмента – важност правилног става детета са здравственог аспекта“ (11 семинара), „Концентрација на делу“ (5 семинара), „Александерова техника – комуникација на делу“ (2 семинара). Акредитовани семинар „Добра постава у служби културе тела“ тренутно је актуелан у оквиру трогодишњег циклуса стручног усавршавања (2018/2019, 2019/2020, 2020/2021). Поред тога, стручна предавања и радионице са циљем унапређења психофизичког аспекта вокално-инструменталног извођења реализовала је на Академији уметности у Новом Саду, Факултету уметности у Нишу, Факултету музичке уметности у Београду, Бања Луци, Сарајеву, Академији за гласбу у Љубљани и у оквиру Педагошког скупа Удружења музичких педагога Федерације Босне и Херцеговине у Дубровнику. Била је гост предавач на интернационалном семинару Мапама тела (Body Mapping) у Шопрону, Мађарска.

Специјалистичке академске студије Музичке педагогије завршила је 2012. године. Рад са темом *Евалуација примењивости Александер технике као методе унапређења музичког извођења: теоријски и емпиријски приступ* одбранила је са највишом оценом. Ментор на изради специјалистичког рада била је проф. др Бланка Богуновић. Научна монографија Наталије Јовић *Александер техника и примарни инструмент* објављена је у библиотеци *Specialis* Задужбине Андрејевић и проглашена најбољом у својој научној дисциплини. Педагошка истраживања реализована у току докторских студија Науке о музичкој уметности – Музичка педагогија, јавно је представила на стручним скуповима, а резултате објавила у зборницима/заједничким монографијама и научним часописима од националног значаја. Радови се тичу музичке експресивности, самоефикасности, психофизичког аспекта бављења инструментом и примене саморегулације током вежбања инструмента. Један је од просветних радника чија је биографија објављена у *Лексикону ставралаца у предуниверзитетском образовању* (2019).

Библиографија кандидата

Монографија

Јовић, Н. (2014). *Александер техника и примарни инструмент*. Београд: Задужбина Андрејевић.

Научни радови

- Јовић, Н. (2011). Александерова техника и унутрашњи покрет – парадокс статичности. У: М. Петровић (Ур.), *Зборник радова тринаестог педагошког форума сценских уметности "Играј, играј, играј!"* (123–128). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Н. (2013). Место емоционалне изражајности у вокално-инструменталној настави. У: М. Петровић (Ур.), *Зборник радова петнаестог педагошког форума сценских уметности "Играј, играј, играј!"* (105–116). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Н. (2014). Самоефикасност и музичко постигнуће. У: М. Петровић (Ур.), *Зборник радова шеснаестог педагошког форума сценских уметности "Социолошки аспект педагогије и извођаштва у сценским уметностима"* (190–203). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Н., Богуновић, Б. и Мирковић Т. (2016). Експресивност у музичком извођењу: педагошки аспект. *Настава и васпитање*, год. LXV, бр. 1/2016, 93–108.
- Јовић, Н. (2018). Самостално вођено вежбање – пут ка квалитетнијој интерпретацији. У: Г. Гојков и А. Стојановић (уред.), *Тематски зборник међународног научног скупа "Даровитост и креативни приступи учењу"* (157–167). Вршац: Висока струковна школа за васпитаче „Михаило Палов“.
- Јовић, Н. и Томић, М. (2019). Методичке основе инструктивне литературе за флауту у Србији. У: М. Петровић (Ур.), *Зборник радова двадесет првог Педагошког форума сценских уметности "Теоријско и уметничко у педагогији сценских уметности"* (101–123). Факултет музичке уметности у Београду.
- Јовић, Н. (2020). Заступљеност саморегулације током самосталног вежбања инструктивне музичке литературе. У: М. Петровић (Ур.), *Зборник радова двадесет другог Педагошког форума сценских уметности "Заједничко музицирање у образовању"* (225-237). Факултет музичке уметности у Београду.

Саопштења

- Јовић, Н. (2012). Место емоционалне изражајности у вокално-инструменталној настави. У: М. Петровић (приредила), *Књига сажетака петнаестог Педагошког форума сценских уметности "Играј, играј, играј"* (14–16). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Н. (2013). Самоефикасност и музичко постигнуће. У: М. Петровић (приредила), *Књига сажетака шеснаестог Педагошког форума сценских уметности "Социолошки аспект педагогије и извођаштва у сценским уметностима"* (62–65). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Н. и Томић, М. (2018). Методичке основе инструктивне литературе за флауту у Србији. У: М. Петровић (приредила), *Књига сажетака двадесет првог Педагошког форума сценских уметности "Теоријско и уметничко у педагогији сценских уметности"* (84–86). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Н. (2019). Заступљеност саморегулације током самосталног вежбања инструктивне музичке литературе. У: М. Петровић (приредила), *Књига сажетака двадесет другог Педагошког форума сценских уметности*

"Зajедничко музицирање у образовању" (115–117). Факултет музичке уметности у Београду.

Jović N. (2019). Aleksander tehnika: evaluacija prednosti posturalnog optimuma za muzičke izvođače. U: B. Bogunović i S. Nikolić (ured.), *Knjiga rezimea Prve međunarodne konferencije "Psihologija i muzika – interdisciplinarna susretanja"* (116–118). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.

Публикована биографија

Кундачина, М. (2019). Наталија Р. Јовић. У: *Лексикон стваралаца у предуниверзитетском образовању* (255). Београд: Klett.

Анализа докторске дисертације

Докторска дисертација спец. Наталије Јовић *Дефинисање и примена модела самостално вођеног вежбања на примеру инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте*, обима је 241 странице (фонт Times New Roman, величина 12 pt, проред 1,5). Текст докторске дисертације садржи **Апстракт** на српском (стр. iii) и енглеском језику (стр. v), **Увод** (стр. 1–5), три поглавља у оквиру **Теоријских разматрања** (стр. 5–123): *Учење* (стр. 5-53), *Вежбање* (стр. 53-94) и *Самостално вођено вежбање (СВВ): дефинисање и примена* (стр. 94-123). Следи затим обимно поглавље које се односи на **Методолошки приступ предмету истраживања** (стр. 123-202) и које садржи *Емпиријско истраживање А* (стр. 123-166) и *Емпиријско истраживање Б* (стр. 166-202). Након **Закључка** (стр. 202-211) следи **Литература** (стр. 211–226), која обухвата списак од 199 јединица од којих је 56 на српском језику, 139 на енглеском, 3 на хрватском и једна јединица на немачком језику. У оквиру поглавља **Прилози** (стр. 226-242) налази се пет прилога и то два упитника коришћена за потребе истраживања, два дневника вежбања коришћених при акционом истраживању, те образац сагласности којим су родитељи дозволили малолетном детету да учествује у истраживању о примени модела самостално вођеног вежбања. Дисертација обухвата 21 табелу, један графикон, једну слику, седам фигура, два нотна примера, једну композицију из уметничке литературе (Етида бр. 3 Јоакима Андерсена из збирке "24 Grosse Etudes" оп. 15). Након текста дисертације налази се **Биографија** (стр. 242) и **Библиографија** (стр. 243-244) спец. Наталије Јовић, те **Изјава о ауторству** (стр. 245), **Изјава о истоветности штапане и електронске верзије докторске дисертације** (стр. 246) и **Изјава о коришћењу** (стр. 247).

Предмет докторске дисертације спец. Наталије Јовић јесте модел Самостално вођеног вежбања (СВВ) представљен на примеру инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте, његово дефинисање и примена. Модел СВВ је теоријски анализиран и кроз сагледавање резултата добијених реализованим педагошким истраживањима.

На *теоријском плану* дисертација доноси свеобухватни приказ литературе која испитује вежбање и вежбачке навике, проучава стратегије вежбања инструмента и организацију времена које ученик/студент проведе у самосталном вежбању, те заступа саморегулацију приликом вежбања инструмента. Циљ дисертације јесте да се теоријски концепти провере на *емпиријском плану* спровођењем два педагошка истраживања. Анкетно истраживање А имало је за циљ да сагледа начине вежбања инструктивне литературе– етида за дрвене дувачке инструменте и утврђивање присуства саморегулације у току припреме, праћења тока напредовања и провере

постигнутог при самосталном вежбању. Акционо истраживање Б имало је за циљ да провери исходе примене модела самостално вођеног вежбања који је заснован на саморегулисаном учењу, тј. да се испитају промене у фазама саморегулисаног вежбања пре и после обуке за коришћење СВВ модела на примеру вежбања инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте. *Резултати* оба истраживања показали су да примена саморегулације током самосталног вежбања може да има позитиван ефекат на успешност музичког извођења и да СВВ модел представља дидактичко-методичко средство на пољу стратешког организовања вежбања којим ученик може да се оспособи за самостално вежбање и стекне компетенције примењиве за целоживотно вежбање.

Следи детаљан осврт на ток докторске дисертације.

Кандидаткиња у **Уводу** (стр. 1–5) истиче да вежбање инструмента, да би водило ка постигнућу, треба да представља одабир облика понашања који подржавају самостални рад. Подстицај да се бави темом дефинисања и примене модела СВВ кандидаткиња проналази у увидима да школовани музички извођач, после завршених Основних академских студија, поседује значајно лично извођачко искуство, али да му најчешће недостаје систематичност за педагошки рад којом би подржао сопствену наставну праксу.

Дисертација се састоји из четири тематске области и шест поглавља. У првој обимној тематској области теоријски се разматра феномен **Учења** (стр. 5-53). У овој области кандидаткиња је зашла у област психолошке педагогије, како би што боље разумела и представила навике у вежбању инструмента, а тиме и олакшала могућност да се на њих квалитетније утиче. Кандидаткиња истиче да *учење како учити* (стр. 7-14) заузима важно место у реформи и обезбеђењу квалитетног целоживотног образовања. Оно би значило способност саморегулације сопственог учења, управљање временом, решавање проблема, усвајање, обрада и провера новог знања, али и његова примена у различитим животним ситуацијама. Лични *стил учења* (стр. 14-16) формира се у зависности од окружења за учење, емоционалних, социолошких и когнитивних преференција, те од физиолошке склоности. Кандидаткиња даље описује различите *моделе стилова учења*. Модел стила учења према ауторима Дан и Дан (стр. 16-19) дефинише лични стил учења и кроз његово разумевање помаже ученицима да унапреде процес учења. Према моделу стила учења ВАК (стр. 19-21) појединци се, управо према стилу учења, групишу у визуелне, аудутивне и кинестетичке типове. Колбова Искусвена теорија стилова учења (стр. 21-26) наводи да је учење процес у којем се знање ствара трансформацијом искуства. У поглављу које следи (стр. 26-29), кандидаткиња подвлачи да је *стратегија учења* описивање понашања и размишљања која се примењују и имају за циљ подршку процесу усвајања знања.

Значајну пажњу кандидаткиња је посветила *саморегулисаном учењу* (стр. 29-50) које се налази у основи модела за самостално вођено вежбање. Осамостаљивање ученика за активно, ангажовано, мотивисано и осмишљено организовано учење јесте најважнији задатак наставе. За самостално учење неопходно је да се код ученика развију потребне интелектуалне вештине да би могао да надгледа и контролише своје понашање, емоције или мисли, одређује своје циљеве, прати исходе свог рада, руководи својим знањем, мотивацијом, способностима и вољом. Док је саморегулисано учење према Барију Цимерману (стр. 33-36) самоусмеравајући процес којим ученици трансформишу своје менталне способности у академска знања кроз фазу промишљања (припреме), фазу саморефлексије и фазу извођења, саморегулисано учење према Полу Пинтричу (стр. 36-38) представља примену саморегулације при стицању нових школских знања. Најзад, Моника Бокартс (стр. 38-39) саморегулисано

учење дефинише као низ узајамно повезаних когнитивних и ефективних процеса који заједнички делују на различитим компонентама обраде информација. Најважнији моменат при сагледавању теорија саморегулације јесте *постављање опитних, специфичних и конкретних, краткорочних или дугорочних циљева* (стр. 39-41), као и које су импликације за наставу (стр. 41-47), тј. како се ученик оспособљава да користи саморегулацију и на који начин је примењује. Кандидаткиња подвлачи значај *дневника учења као мерног инструмента за проверу примењивости саморегулације при учењу* (стр. 47-50). Наиме, дневних учења прати кружни модел саморегулације, представља подсетник којим се утиче на понашање током учења, те омогућава да праћење написаног пружа увид у навике учења. У последњем поглављу у оквиру теоријске области учење, а које се односи на *педагошке аспекте учења у контексту музичког образовања* (стр. 50-53), кандидаткиња потврђује значај заступљености и примене чинилаца учења из области опште педагогије у музичкој педагогији, тачније у методици наставе инструмента.

У другој значајној теоријској области о **Вежбању** (стр. 53-94) кандидаткиња проматра ученичке преференције *стила вежбања* (стр. 68-72), посебно истичући рефлексивни когнитивни стил који одликује концентрисано, опрезно и промишљено решавање постављених задатака и који је у основи високих извођачких перформанси. Сагледавајући *стратегije вежбања* (стр. 72-79) кандидаткиња подвлачи колико су оне неизоставан фактор успешности, јер се односе на планирање и припрему, одабир и организацију, извршење и евалуацију. Анализирајући *примену саморегулисаног учења при вежбању инструмента* (стр. 79-91) и његове *импликације за наставу* (стр. 91-94) кандидаткиња запажа три фазе саморегулисаног учења: припреме, праћење тока напредовања и вредновање исхода вежбања. Кандидаткиња трага за *мотивом* због којих ученици вежбају инструмент, за *методом* коју користе при вежбању, али открива и како ученици *организују и планирају време* које је предвиђено за вежбање. Анализира какво је *понашање* неопходно за успешно саморегулисано вежбање и усмерава пажњу на физичке услове у којима ученик вежба, као и на податке да ли са учеником неко вежба или ученик вежба самостално.

У последњој области у оквиру теоријских разматрања кандидаткиња дефинише модел **Самостално вођеног вежбања СВВ** (стр. 94-123). За структурирање и примену овог модела приликом вежбања инструмента употребљена је опсежна литература Марсела Веинмана. У поглављу о *дефинисању конструктора СВВ* (стр. 96-100) кандидаткиња објашњава да СВВ, кријући у себи појмове *самосталност* и *самостално учење*, представља аутономну и самостално усмеравану активност којом се обједињују све етапе учења, од постављених циљева до реализације и провере исхода вежбања. Затим је *представљен модел за самостално вођено вежбање* (стр. 100-110) заснован, према Веинману, на метакогнитивном знању, метакогнитивним стратегијама и метакогнитивним вештинама, а емпиријски проверен и практично примењен у области математике и матерњег језика. Кандидаткиња управо у овом тренутку залази у поље самоинструкција у току учења које су представљене узрочно-последичним процесом "ако-тада". Предложен модел самоинструкција у контексту музичког образовања и прилагођен за вежбање етиде као дела инструктивне литературе изгледао би: ако сте добили нову етиду тада проверите који проблемски задатак она обрађује; ако сте утврдили проблемски задатак тада се сетите начина на који он може да буде савладан; ако разумете шта се од вас тражи тада одредите циљ вежбања; ако сте одредили циљ тада направите план вежбања, итд. У табели 2 кандидаткиња даје *акциони план за СВВ* (стр. 104), а у табели 3 *дневник вежбања* (стр. 107) који одговара акционом плану СВВ и садржи протокол рада како би СВВ било

лакше примењиво. Последње поглавље у оквиру теоријских разматрања СВВ јесте *коришћење модела СВВ на примеру савладавања Андерсенове треће етиде за флауту из збирке 24 Grosse Etudes opus 15* (стр.110-123). Унутар поглавља кандидаткиња је приложила акциони план за саморегулацију вежбања за пет дана (табела 10). Оно што се посебно издваја у првој, припремној фази акционог плана за први дан вежбања јесте анализа макро плана (тоналитета, темпа, облика и хармонског ритма, ритма и артикулације, динамике и фразирања), као и извлачење костура мелодије (стр. 112). Затим се издвајају проблемски задаци, исходи вежбања, прави се план и организација вежбања. У другој, извршној фази припрема се нотни материјал, бележи урађено, наставља се реализација плана вежбања, уочавају ефекти вежбања. У трећој фази, која представља вредновање, увиђају се да ли су проблемски задаци добро дефинисани, као и да ли је план вежбања добро одређен.

Методолошки приступ предмету истраживања (стр. 123-202) садржи **емпиријско истраживање А** (стр. 123-166) и **Б** (стр. 166-202). Анкетно истраживање А садржи свеобухватну анализу начина и техника вежбања, као и заступљеност елемената саморегулације у току самосталног вежбања, те мере заступљености етида/инструктивне литературе у настави и начини њиховог савладавања. На узорку средњошколаца и студената (N=238) који свирају флауту, кларинет, обоу, фагот и саксофон, истраживање А доноси прецизну и јасну методологију: дефинисан предмет и циљеви (стр.125), узорак (стр.126), варијабле (стр.126), методе, технике и инструменти (стр.127), објашњење тока истраживања (стр.128), обрада података (стр.129), те резултате и њихову интерпретацију (стр.129). Истраживање А обухвата дескрипцију општих варијабли (стр.129) и објективних параметара успешности (стр.130) као што су оцене (стр.131), број јавних наступа (стр.131), награда и учешће на такмичењима (стр.133). Такође је приложена и дескрипција самопроцене извођачке успешности и успешности извођења етида (стр.135), али и дескрипција варијабли које се односе на вежбање уопште (стр.136). Нарочито је занимљива дескрипција варијабли које се односе на утврђивање места етида у настави инструмента (стр.138), тј. у коликој су мери етиде процентуално заступљене у настави (стр.138) и колико етида ученици и студенти у просеку савладају у току једне школске године (стр.139). Дескрипција варијабли које се односе на вежбање етида (стр.140) садрже дескрипцију техника које се примењују при вежбању етида (стр.141) и дескрипцију примене саморегулације при обради етиде (стр.142). Драгоцено је поглавље које доноси приказ разлика између мерних варијабли у односу на пол (стр.145) и ниво образовања (стр.147). Кандидаткиња је затим проверила повезаност варијабли које се тичу организације вежбања уопште, места етида у настави и става о важности етида за ученике и студенте (стр.148). У оквиру дискусије и закључних разматрања о емпиријском истраживању А (стр.154), кандидаткиња је закључила да би примена модела СВВ допринела унапређењу процеса вежбања и развоју музичких компетенција.

Квалитативно, акционо истраживање Б садржи предмет и циљеве (стр.168), узорак средњошколаца и студената (N=43) који свирају флауту, обоу, кларинет, фагот и саксофон (стр.169), методе, технике (фокус групе, упитници и вођење дневника вежбања) и инструменте (стр.169), ток истраживања у трајању од шест седмица и четири сусрета (стр.171), обраду података (стр.172), те резултате и њихову интерпретацију (стр.172) који су представљени у оквиру првог сусрета (стр.172), другог сусрета као прве фокус групе (стр.173), трећег сусрета као друге фокус групе (стр.177) и четвртог, последњег сусрета, као треће фокус групе (стр.180). Истраживање је донело сазнања о: начину на који ученици и студенти организују своје време предвиђено за вежбање етида; променама које су се десиле након увођења новог

модела СВВ; смислу и значењу ученичких/студентских поступака, доживљаја, размишљања и искустава. У оквиру дискусије и закључних разматрања о емпиријском истраживању Б (стр.188) кандидаткиња наводи да постоји потреба за унапређењем вештине вежбања етида, као и да предложени модел СВВ даје позитивне резултате и директно утиче на припрему, праћење тока и процене исхода вежбања. Наводећи бројне научне студије које су доказале корелацију између саморегулисаног понашања и вежбачке праксе врхунских музичких извођача, кандидаткиња истиче да СВВ треба да се представи ученицима већ у првом циклусу школовања, као и да његова примена и унапређење зависи од наставника.

На крају, у **Закључку** (стр. 202–210) ауторка образлаже научни значај дисертације, при чему сумира најзначајније доприносе, као што су: вежбање је целоживотна пракса, мора да се подучава и унапређује, те саморегулише; саморегулисано вежбање је планско вежбање којим се управља, контролише и структурира; иако се у новим Правилницима о плану и програму наставе за основно музичко образовање и наставе и учења уметничког образовања и васпитања за средњу школу (2019) истичу исходи подучавања који подразумевају самостално вежбање, нису одређене области ни теме, нити предметни садржаји наставе, већ су методска решења препуштена наставнику индивидуалне наставе; кандидаткиња стога предлаже јасно дефинисане тематске области и готове садржаје који би олакшали подучавање стратегијама вежбања; прилагођен модел СВВ био би понуђен различитим узрасним групама ученика и студентима, као и наставницима; понуђен би био и семинар стручног усавршавања наставника на коме би се представио модел СВВ; био би публикован и приручник са методским упутствима у функцији остваривања исхода ученика који се односе на осамостаљивање ученика за самостално планирање и реализацију вежбања; саморегулација може да промени праксу досадашњег учења; мотивисаност да се вежба у великој мери зависи од наставникове одређености да етиде буду заступљене у настави; вежбањем етида могу да се унапреде одређени аспекти музичког извођења и музичких вештина; СВВ развиће способност аналитичког приступа композицији у смислу корелације са другим предметима.

Оцена остварених резултата – образложење доприноса науци

Научни квалитети, резултати и допринос докторске дисертације *Дефинисање и примена модела самостално вођеног вежбања на примеру инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте* огледају се у следећем:

- Докторска дисертација спец. Наталије Јовић резултат је оригиналног научног рада докторанда, а њени научно-истраживачки резултати доприносе развоју научне мисли и извођачко-педагошких метода.
- Теоријска основа дисертације, са становиштима о учењу, вежбању и самостално вођеном вежбању, прегледно је, јасно, свеобухватно и систематично представљена. Садржаји су функционално распоређени у међусобно повезане наслове и поднаслове.
- Разноврсна, богата и релевантна литература новијег датума о дидактичко-методичким, педагошким и психолошким приступима учењу и вежбању, омогућили су да се сагледа модел Самостално вођеног вежбања и правци развоја методичких упутстава за његову примену и реализацију у музичком образовању ученика и студената који свирају дрвене дувачке инструменте.
- Поред теоријског обележја, дисертација садржи и научно-истраживачки приступ који са становишта интердисциплинарности доноси научна сазнања у

домену психологије, опште и музичке педагогије, методике наставе инструмента, као и дидактике и методике васпитно-образовног рада.

- Вешто су успостављени односи између теоријских разматрања проблема и истраживачких консеквенци. Истраживачка методологија је коректна, процес истраживања систематичан, истраживачки проблем и приступ његовој обради зналачки је идентификован, теоријска аргументација у закључивању је квалитетна.
- Резултати су детаљно приказани и протумачени у складу са захтевима које поставља методологија научних истраживања, а приликом њиховог тумачења кандидаткиња је имала у виду могућност њихове примене у извођачко-педагошкој пракси.
- Резултати истраживања указују на пажљиво одређена полазишта и импликације, као и на њихову повезаност са теоријски постављеним контекстом теме. Резултати потврђују значај и потребу методичког иновирања извођачко-педагошког рада у настави.
- Ваљаност методолошког приступа у односу на истраживачко формулисање питања и предмета истраживања пружа научну потврду оправданости понуђеног модела Самостално вођеног вежбања у настави инструмента.

Критички осврт на дисертацију (питања за дискусију)

1. Да ли понуђени модел СВВ може да се примењује у околностима онлајн наставе, преко онлајн платформи за учење, без непосредног контакта између наставника и ученика?
2. Молимо вас да објасните процес претварања идеје СВВ у његову практичну примену. Ко су у том процесу главни учесници?
3. Који су даљи правци провере и потенцијалне имплементације резултата добијених емпиријским истраживањем?
4. Који су развојни учинци метода СВВ имајући на уму трансфер учења?
5. Пошто сте у великој мери користили литературу из Сједињених Америчких Држава, где је систем музичког образовања много другачији него у Србији, можете ли да изнесете свој став о могућим сличним и различитим резултатима на једном и другом подручју у случају примене модела Самостално вођеног вежбања?
6. Будући да сте емпиријско истраживање спровели са ученицима различитих средњих музичких школа и факултета музике, имате ли информацију колико је ученика и студената наставило да и даље примењује модел Самостално вођеног вежбања?
7. На који начин се уочава разлика између површинског и дубинског стила приступа вежбању инструмента?

Закључак комисије

На основу закључака који су представљени у анализи дисертације, оцени остварених резултата и критичком осврту на дисертацију, Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације *Дефинисање и примена модела самостално вођеног вежбања на примеру инструктивне литературе/етида за дрвене дувачке инструменте* кандидаткиње спец. Наталије Јовић, предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да

прихвати Извештај и донесе Одлуку о покретању процедуре за јавну одбрану докторске дисертације.

У Београду, 21. децембра 2020.

Комисија:

др МИЛЕНА ПЕТРОВИЋ, редовни професор
на Факултету музичке уметности, ментор,

др СЛАВИЦА СТЕФАНОВИЋ, доцент
на Факултету музичке уметности, председник Комисије,

др НАДА О'БРАЈАН, доцент
на Факултету музичке уметности,

др. ум. ГОРАН МАРИНКОВИЋ, редовни професор
на Факултету музичке уметности,

др ЈЕЛЕНА БЕОЧАНИН, ванредни професор
на Филолошко уметничком факултету у Крагујевцу